

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Górczanowska
Sędziowie:	SSA Zbigniew Ducki SSA Sławomir Jamróg (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Lech

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2016 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko W. D., Kopalni (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością we W. i (...) Przedsiębiorstwu (...) - Handlowemu Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 19 czerwca 2015 r. sygn. akt VII GC 136/14

1. prostuje oczywistą niedokładność zaskarżonego wyroku poprzez wyeliminowanie z oznaczenia pozwanych: „D. W. (...) Przedsiębiorstwu Produkcyjno Handlowo Usługowemu w T.”;

2. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że nadaje mu treść:

- „zasądza od (...) Przedsiębiorstwa (...) - Handlowego Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. na rzecz strony powodowej kwotę 3.585,50 zł (trzy tysiące pięćset osiemdziesiąt pięć złotych 50/100) z ustawowymi odsetkami opóźnienia od dnia 2 lipca 2014 roku do dnia zapłaty,

- zasądza od W. D. na rzecz strony powodowej kwotę 1.856,61 zł (jeden tysiąc osiemset pięćdziesiąt sześć złotych 61/100) z ustawowymi odsetkami opóźnienia od dnia 28 czerwca 2014 roku do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałej części;”;

3. oddala apelację w pozostałym zakresie;

4. zasądza od strony powodowej na rzecz (...) Przedsiębiorstwa (...) - Handlowego Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. kwotę 543 zł (pięćset czterdzieści trzy złote) a na rzecz Kopalni (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) oraz zasądza od W. D. na rzecz strony powodowej kwotę 54,50 zł (pięćdziesiąt cztery złote 50/100) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Zbigniew Ducki SSA Barbara Górczanowska SSA Sławomir Jamróg

Sygn. akt IACa 1430/15

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 13 marca 2014r. powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” w S. wniosła o zasądzenie solidarnie od pozwanych W. D., D. W. (...) Przedsiębiorstwa Produkcyjno Handlowo Usługowego w T., (...) Przedsiębiorstwa (...) - Handlowego Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W. kwoty 264 094,30zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z stanowiącej własność powoda nieruchomości gruntowej tj. działki nr (...) położonej w miejscowości N., Gmina Ł., powiat (...), woj. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) przez Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w O.za okres od 06.05.2011r. do 22.09.2013 r.. Nadto wniosła o zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwoty 1 636,25 zł tytułem pożytków, których pozwany nie osiągnął z powodu złej gospodarki prowadzonej przez pozwanych na stanowiącej własność powoda nieruchomości gruntowej tj. działki nr (...) położonej w miejscowości N., Gmina Ł., powiat (...), woj. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) przez Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w O., oraz zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwoty 61 056,30 zł tytułem odszkodowania za pogorszenie stanu nieruchomości gruntowej t.j. działki nr (...) położonej w miejscowości N., Gmina Ł., powiat (...), woj. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) przez Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w O.stanowiącej własność powoda.

W odpowiedzi na pozew pozwani wniesli o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwani wskazali, iż działka nr (...) blokuje wyjazd z wyrobiska górniczego i bezpośredni przejazd na koszt załadowczy zakładu przerobczego położonego we wschodniej części działki nr (...). Działka nr (...) uniemożliwia składowanie urobku na placu między składowym przed koszem zakładu przerobczego. Działka nr (...) tylko w zakresie około 30 % powierzchni bezpośrednio dzieli zakład górniczy i tylko ewentualnie w tym zakresie mogło dochodzić do naruszenia jej własności o powierzchni około 4500 m^{((2))}. Przedsiębiorstwo (...) - Handlowe (...) Sp. z o.o. W związku z tym spółka zmuszona było wystąpić na drogę postępowania sądowego w oparciu art. 18 ustawy prawo geologiczne i górnicze o umożliwienie korzystania z działki Nr (...) i przedmiotowa sprawa toczy się w Sądzie Rejonowym w O.sygn. akt IC 152/14. Wydobywanie kopalni jest działalnością sezonową i w praktyce w sezonie zimowym, który trwa od listopada do kwietnia nie prowadzi się prac, i że w w/w okresie nie mogło dochodzić do ewentualnych naruszeń własności działki nr (...). Pozwani podnosili, że uprzedni właściciel działki nr (...) Kopalnie (...) S.A. nabyły działkę nr (...) w dniu 27.09.2012r. i nie wiadomo dlaczego powód przyjął za podstawę do obliczenia okresu bezumownego korzystania 29 miesięcy począwszy od 06.05.2011r. Pozwani ponadto zarzucali, że w niniejszej sprawie nie mogło dojść do skutecznej cesji wszelkich roszczeń i wierzytelności wynikających z naruszeń własności ww. nieruchomości nr (...) z Kopalni (...) S.A. na (...) Sp. z o.o. z protokołu wydania nieruchomości gruntowej z dnia 23.09.2013r. nie zostały oznaczone żadne konkretne wierzytelności jakie by przysługiwały Kopalniom (...) S.A. wobec pozwanych. Z ostrożności procesowej pozwani zarzucali zróżnicowane okresy ewentualnego bezumownego korzystania z części działki nr (...) wobec poszczególnych pozwanych i przedstawili własny ewentualny sposób wyliczenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie.

Wyrokiem z dnia 19 czerwca 2015r. sygn.. akt VII GC 136/14 Sąd Okręgowy w Kielcach oddalił powództwo, zasądając od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością” w S. solidarnie na rzecz D. W. (...) Przedsiębiorstwa Produkcyjno

Handlowo Usługowego w T., W. D., (...) Przedsiębiorstwa (...) - Handlowego Spółki ograniczoną odpowiedzialnością w P., Kopalni (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W. kwotę 7.217zł tytułem kosztów procesu.

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie jest zasadne. W ocenie Sądu Okręgowego roszczenie powoda nie jest udokumentowane załączonymi do pozwu dokumentami. Odnosząc się do roszczenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości Sąd pierwszej instancji wskazał, że nie wiadomo jakie dowody powód przyjął za podstawę do obliczenia okresu bezumownego korzystania z nieruchomości przez pozwanych 29 miesięcy począwszy od dnia 06 maja 2011r. począwszy od dnia 06 maja 2011r. Ponadto powód nie udowodnił okresów bezumownego korzystania z przedmiotowej nieruchomości przez pozwanych poszczególnych pozwanych jak i przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej. Powód nie przedłożył Sądowi Okręgowemu wystarczających dowodów do ustalenia konkretnych okresów bezumownego korzystania z przedmiotowej nieruchomości przez pozwanych ani też nie wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego dla wykazania wysokości roszczenia. Sąd Okręgowy wskazał też, że przesłankami skutecznego dochodzenia roszczenia z art. 225 k.c. są: istnienie po stronie powodowej odpowiedniego prawa do rzeczy, posiadanie jej przez pozwanego, noszące cechy bądź to posiadania samoistnego bądź zależnego oraz brak podstawy prawnej do korzystania z rzeczy przez posiadacza. Właściciel rzeczy może na podstawie art. 222 k.c. domagać się wydania rzeczy od każdej osoby, która rzeczą faktycznie włada, nie mając ku temu skutecznego względem niego uprawnienia do władania rzeczą. Należność za bezumowne nie dzieli się na świadczenia okresowe a jest ono należnością jednorazową za cały okres korzystania z rzeczy przez posiadacza bez tytułu prawnego. Przepisy o ochronie własności nie określają wysokości wynagrodzenia za korzystanie, odszkodowania za zużycie, pogorszenie lub utratę rzeczy, zwrotu pobranych pożytków lub ich wartości. Przy określaniu jego wysokości nie mają zastosowania kryteria przewidziane w art. 361 §2 k.c.. Decyduje tu obiektywne kryterium jakim jest układ cen rynkowych stawek za korzystanie z nieruchomości tego rodzaju. Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Ciężar dowodu wiąże się z obowiązkiem twierdzenia i dowodzenia okoliczności, które mają istotne znaczenie dla oceny zasadności dochodzonego roszczenia. Podstawę roszczenia stanowił też art. 415kc. Strona powodowa domagając się odszkodowania powinna - zgodnie z art. 6 k.c. - wykazać istnienie przesłanek, w tym także związek przyczynowy pomiędzy szkodą a zachowaniem pozwanych. Skoro zatem rzeczą powoda było przedstawienie dowodów na okoliczność wysokości poniesionej szkody, mógł on zaoferować dowód z opinii biegłego, który mógłby przeanalizować i zweryfikować wartość żadanego roszczenia w oparciu o zgromadzone w sprawie materiały dowodowe, które to wartość była kwestionowana przez wszystkich pozwanych już odpowiedzi na pozew. Powód zaniechał, tego, w takiej sytuacji Sąd Okręgowy władny był uznać iż powód nie wyczerpał wszystkich dopuszczalnych środków dowodowych a co za tym idzie brak było podstaw do zastosowania art. 322 k.p.c. do udowodnienia konkretnej wysokości żądania powoda. W ocenie Sądu Okręgowego powód nie wykazał też wysokości poniesionej szkody z tytułu korzystania z przedmiotowej nieruchomości oraz utraconych pożytków i odszkodowania za pogorszenie stanu nieruchomości gruntowej

Apelację od tego wyroku wniosła strona powodowa zaskarżając wyrok w części oddalającej powództwo :

- w stosunku do W. D. co do kwoty 2413,93zł,
- w stosunku do P. Przedsiębiorstwa (...) - Handlowego Spółki z o.o. w P. co do kwoty 11793,25zł ,
- w stosunku do Kopalni (...) Spółki z o.o. we W. co do kwoty 272,30zł.

Strona powodowa zarzuciła :

- nierozpoznanie istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa przy przyjęciu nieudowodnienia przez powódkę konkretnych okresów bezumownego korzystania oraz wysokości dochodzonego roszczenia w sytuacji gdy możliwe było wydanie wyroku w tej części w oparciu o częściowe uznanie powództwa i przyznanie przez pozwanych okoliczności faktycznych,

- naruszenie art. 213§2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i oddalenie powództwa w całości pomimo, że pismem procesowym pozwanych z dnia 31 stycznia 2015r. poszczególni pozwani uznali powództwo,

- naruszenie art. 229 k.p.c. w zw. z 6 k.p.c. zw. z art. 232 zd. 1 k.p.c poprzez ich niezastosowanie , a w zakresie art. 6 k.c. błędne zastosowanie i pominięcie przyznania faktów przez pozwanych, co doprowadziło do uznania, że strona powodowa nie przedłożyła wystarczających dowodów do ustalenia konkretnych okresów bezumownego korzystania z przedmiotowej nieruchomości podczas gdy fakt ten został przyznany przez pozwanych w piśmie z dnia 31 stycznia 2015r. a więc ta okoliczność nie wymagała dowodów. Strona powodowa zakwestionowała także stanowisko, że nie udowodniła wysokości roszczenia podczas gdy pozwana podała, że stawka rynkowa za korzystanie z przedmiotowej nieruchomości w okresie od dnia 27 września 2012r. do 7 października 2012r. z 1m2 powierzchni wynosi 0,11zł dziennie i ta okoliczność była niesporna,

- naruszenie art. 278 k.p.c. w zw. z art. 229 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że w przedmiotowej sprawie ustalenie wysokości wynagrodzenia należnego za bezumowne korzystanie wymagało przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego, w sytuacji gdy faktami częściowo przyznanymi w ramach postępowania były wysokość stawki rynkowej należnej za korzystanie z przedmiotowej nieruchomości, powierzchnia nieruchomości zajętej przez poszczególnych pozwanych oraz okresy posiadania nieruchomości przez poszczególnych pozwanych, a w konsekwencji wyliczenie należnego powódce wynagrodzenia nie wymagało wiadomości specjalnych, a jedynie wykonania działań matematycznych,

- naruszenie art. 233 §1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego, nie mającą waloru wszechstronności, zawierającą nadto błędy w zakresie logicznego rozumowania, a nadto niezgodną z zasadami doświadczenia życiowego przy ustalaniu okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy i nieuwzględnienie ortofotomapy w formie elektronicznego pliku znajdującego się na płytach CD załączonych przez poszczególnych pozwanych do odpowiedzi na pozew w sytuacji, gdy z tejże ortofotomapy jednoznacznie wynika, że pozwani w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej korzystali co najmniej z ok. 80% powierzchni przedmiotowej nieruchomości ,

- art. 328 §2 k.p.c. poprzez nie wskazanie w uzasadnieniu orzeczenia faktów które sąd uznał za udowodnione i ograniczenie się przez sąd pierwszej instancji jedynie do przytoczenia stanowisk stron .

Strona powodowa w pierwszej kolejności wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania , ewentualnie zmiany wyroku i zasądzenia na rzecz strony powodowej od W. D. kwoty 2413,93zł, od P. Przedsiębiorstwa (...) -Handlowego Spółki z o.o. w P. kwoty 11793,25zł i od Kopalni (...) Spółki z o.o. we W. kwoty 272,30zł.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji i o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał w trybie art. 230 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. za przyznane następujące fakty:

Koncesję z dnia 12 sierpnia 2008r. na wydobycie kopalin na działkach (...), otrzymał W. D. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą PPHU (...) decyzją Marszałka Województwa (...). Za zgodą W. D. w dniu 28 stycznia 2013r. koncesja ta została przeniesiona na rzecz Przedsiębiorstwa (...) -Handlowego Sp. z o.o. w P.. Na podstawie tej koncesji prowadzone było wydobywanie kopalin ze złóż (...). Pod zakład przeróbczy prowadzony przez W. D. a następnie spółkę (...) (...) Sp. z o.o. w P. zajęte były działki (...), do których pozwani mieli tytuł prawny. Działki te są przedzielone działką o numerze ewidencyjnym (...), której właścicielem jest powód. Działka nr (...) blokuje wyjazd z wyrobiska górniczego i uniemożliwia składowanie urobku na placu międzyzakładowym.

W nocy z 23 na 24 września 2014r. przedstawiciele (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością” w S. zablokowali wyjazd z wyrobiska górniczego do kosza załadownego znajdującego się na działce (...) i zatrzymali maszyny przedsiębiorstwa wydobywczego kopalni i auta ciężarowe, które następnie zwrócili po interwencji policji.

P. Przedsiębiorstwo (...) - Handlowe Spółka z o.o. w P. wystąpiła z pozwem o zapłatę m.in. od (...) Sp. z o.o. w S. kwoty 139291,85zł z tytułu odszkodowania za zablokowanie wyjazdu z wyrobiska górniczego a ponadto wystąpiła przeciwko tej spółce z pozwem o uniemożliwienie korzystania z działki (...) na podstawie art. 18 prawa górniczego. Okoliczności te wynikają z treści odpowiedzi na pozew (k-95-99, k-102-107, k-1412146, k-181-186 i k-281-287). Fakty te nie były zaprzeczone przez stronę powodową a sam fakt wykorzystania działki (...) jako drogi wywozu urobku był również objęty twierdzeniami strony powodowej.

Nadto Sąd Apelacyjny ustalił, że:

Kopalnia (...) S.A. z siedzibą w S. była w okresie od dnia 27 września 2012r. do dnia 23 września 2013r. właścicielem nieruchomości położonej w N. gm. Ł. obr. (...) składającej się z działki nr (...) o pow. 1,87ha obj. KW (...) na podstawie umowy przeniesienia własności zawartej w wykonaniu warunkowej umowy sprzedaży z dnia 19 lipca 2012. Następnie Powód (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością” w S. nabył tę nieruchomość umową sprzedaży z dnia 23 września 2013r. objętą aktem notarialnym numer rep A (...) W tej dacie reprezentanci Kopalni (...) S.A. z siedzibą w S. i Spółki (...) Sp. z o.o. w S. sporządzili w dniu 23 września 2013r. protokół stwierdzający wydanie na rzecz (...) Sp. z o.o. w S. działki (...) obr. (...) N. oraz stwierdzający, że na działce pozostawały wówczas maszyny górnicze i pojazdy, jak też stwierdzający wykorzystanie działki jako drogi górniczej do przemieszczania urobku górniczego i składowiska kopalni. W tym protokole reprezentanci obu spółek złożyli jednocześnie oświadczenie o cesji na rzecz (...) Sp. z o.o. w S. przysługujących Kopalni (...) S.A. z siedzibą w S. wszelkich roszczeń wynikających z opisanych w protokole naruszeń prawa własności i posiadania tj m.in. wynikających z naruszenia posiadania poprzez wyznaczenie i użytkowania części działki jako drogi i składowania kopalni.

/dowód : odpis z księgi wieczystej nr (...) k-113 protokół wydania nieruchomości gruntowej z dnia 23 września 2013r. k-26, oświadczenie spółki (...) zawarte w uzasadnieniu pozwu z dnia 25 stycznia 2014r. k-135 /.

Dokumenty te nie budziły wątpliwości a ich wiarygodność nie była zaprzeczona przez strony.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Na tym etapie postępowania strona powodowa ograniczyła roszczenie co do wysokości, zarzucając przy tym, że Sąd Okręgowy nie uwzględnił, że w piśmie z dnia 31 stycznia 2015r. pozwani uznali roszczenie co do kwot dochodzonych na etapie apelacji.

Zarzut naruszenia art. 213§2 k.p.c. nie może być jednak uwzględniony albowiem uznanie to czynność dyspozytywna i łączy się z wyrażeniem woli, że pozwany uznaje żądanie powoda mające oparcie w przytoczonych przez powoda okoliczności faktycznych i prawnych oraz godzi się na wydanie wyroku uwzględniającego to żądanie (por. por. wyroki Sadu najwyższego z dnia 9 listopada 2011r. sygn. akt II CSK 671/10 LEX nr 1102854 i z dnia 9 listopada 2011r. sygn. akt II CSK 70/11 LEX nr 1095816). W tej sprawie pozwani takiej woli nie wyrazili, kwestionując do zamknięcia rozprawy zasadność powództwa. Należy zgodzić się z Sądem Okręgowym, że to na stronie powodowej spoczywał ciężar wykazania przesłanek roszczenia z tytułu bezumownego korzystania tj zarówno faktu i zakresu bezprawnego wykorzystania działki (...) przez pozwanych, okresu jak i wysokości roszczenia. Zasadniczo strona powodowa rzeczywiście nie podjęła w tym kierunku skutecznej inicjatywy dowodowej. Nie została więc wykazana zasadność wyliczenia kwoty określonej pozwem jak też nie zostały wykazane przesłanki odpowiedzialności delictowej mimo, że to na stronie pozwanej spoczywał ciężar dowodowy w tym względzie (art. 6 k.c. i 232 k.p.c.).

Strona powodowa uznaje, że w zakresie kwot wskazanych w apelacji wystarczające było przyznanie okoliczności faktycznych. Odnosząc się do tego stanowiska, Sąd Apelacyjny podziela pogląd, że fakty przyznane nie wymagają dowodu jeżeli przyznanie nie budzi wątpliwości (art. 229k.p.c.). Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że z twierdzeń obu

stron wynika, że działka (...) wykorzystywana była na pewno przez przedsiębiorstwo wydobywcze jako droga górnicza służąca do przemieszczania urobku górniczego do zakładu przerobczego na działce (...) i fakt korzystania z działki jest rzeczywiście bezsporny. Skoro według twierdzeń pozwanych nie było możliwości prowadzenia wydobycia bez wykorzystania działki (...) to należy przyjąć, że prowadzący przedsiębiorstwo wydobywcze musiał korzystać z działki (...), co najmniej w zakresie przejazdów tak jak korzystający ze służebności drogowej. Pozwanego W. D. a następnie (...) Przedsiębiorstwo (...) - Handlowe Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w P. można więc uznać za posiadacza w zakresie służebności przejazdu. Zgodnie bowiem z art. 352§2 k.c.: kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności. Z twierdzeń samego W. D. wynika, że w ramach działalności przedsiębiorstwa pod nazwą D. W. (...) Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe w T., podjął on wydobycie a korzystanie z działki (...) było niezbędne dla zapewnienia ciągu komunikacyjnego (k-96). Z umowy o świadczenie usług (k-108) wynika, że działalność wydobywczą W. D. prowadził już w 2009r. Jakkolwiek W. D. podnosił, że wykorzystanie działki (...) miało charakter sezonowy, to jednak domniemuje się ciągłość posiadania z uwagi na treść art. 340 k.c. w zw. z art. 352§2 k.c. Niemożność zaś wywołana przez przemijającą przeszkodę nie przerywa posiadania. Nie ma więc znaczenia podnoszony przez P. Przedsiębiorstwo (...) - Handlowe Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w P. zarzut, że produkcję wznowiła dopiero od 1 kwietnia 2013r. Wbrew więc stanowisku Sądu Okręgowego to pozwani winni dla obalenia ciągłości przejazdu wykazać okresy, w których nie mogli w żaden sposób korzystać z działki nr (...). Na powodzie natomiast spoczywał ciężar dowodu wykazania zakresu posiadania i wysokości wynagrodzenia.

Nie można zgodzić się z zarzutem apelacji, że Sąd Okręgowy powinien zasądzić kwoty wynikające z wyliczeń przedstawionych przez pozwanych, skoro były one przedstawiane wariantowo i to z ostrożności procesowej. Nie doszło do wyraźnego przyznania kwot określonych w apelacji. Ortofotomapa powoływana w apelacji wskazuje, że działka nr (...) była częściowo objęta zakresem eksploatacji działania kopalni ale nie wiadomo dokładnie jaka jest powierzchnia wskazanego tam obszaru oddziaływania i jak rozkładał się sposób posiadania na poszczególnych pozwanych. Na podstawie uzasadnienia stanowiska pozwanych wyrażonego w odpowiedzi na pozew oraz na podstawie zakresu zgłaszanych przez nich roszczeń w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w sprawie I C 152/14, można jednak przyjąć, że dla umożliwienia wydobycia wykorzystywano od 41a47m² do 61a53m² z powierzchni działki (...), co mieści się w podawanym przez świadka H. C. orientacyjnym określeniu zakresu korzystania jako ok. 30% powierzchni ogólnej działki. Można więc w trybie art. 231k.p.c. wyprowadzić domniemanie faktyczne, że wykonywanie działalności wydobywczej wymagało korzystania z części działki (...) o powierzchni nie mniejszej niż 41a 47 m². Nie została natomiast wykazana powierzchnia zajmowana pod hałdy. Mapa zajętości z dnia 23 września 2013r. została sporządzona już po okresie objętym powództwem. Z zeznań świadka H. C. wynika wprawdzie, że wcześniej składowane były na działce strony powodowej produkty jednak nie wiadomo czyje i w jakim zakresie. Nie wykazano czy kopaliny na hałdach należały do podmiotów posiadających koncesję na wydobycie czy też do Kopalni (...). Nie wykazano też charakteru władztwa Kopalni (...). Okoliczność ta nie została przyznana a pozwani wręcz twierdzili (k-284), że tylko przypadkowo mogło dojść do usuwania się hałd Kopalni (...) na grunt powodów. Nie został też wykazany zakres tego sposobu wykorzystania gruntu a wskazywana przez pozwanych powierzchnia 763m² odnoszona była do mapy sporządzonej po dacie wytoczenia powództwa. Brak jest podstaw do kreowania domniemania faktycznego co do zakresu powierzchni hałd tak jak to można przyjąć w odniesieniu do powierzchni przejazdu, który nie musi odbywać się w sposób liniowy a ciągłość takiego sposobu korzystania może wynikać z domniemania prawnego.

Odnosząc się do kwestii wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości powodów, należy zwrócić uwagę, że nie stanowił w tym zakresie odpowiedniego dowodu przedstawiony w sprawie załącznik zarządzenia Wójta Gminy Ł. z dnia 28 sierpnia 2012r. nr (...), albowiem nie wiadomo do jakich celów wydania zarządzenia i określenia tamże stawki czynszu dzierżawnego. Wskazywano tam też różne stawki dla gruntów rolniczych, przemysłowych i drogowych. Strona powodowa nie wnosiła o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego dla określenia wynagrodzenia czy też wysokości odszkodowania. Strona powodowa był reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika i Sąd Okręgowy nie miał obowiązku zastępowania inicjatywy dowodowej stron. Strona powodowa w apelacji uznaje w chwili obecnej za właściwą stawkę 0,11zł za 1 m² miesięcznie, ostatecznie też pozwani wyraźnie wskazywali, że to stawka 0.11 zł za m² miesięcznie powinna być brana pod uwagę jako stawka za ewentualne bezumowne korzystanie (k-283). Stawka ta

wynikała zresztą z wyliczeń biegłego sądowego R. G. wykonanej w sprawie I C 152/14, która pozwani powoływali jako dowód (k-286). Możliwe więc do przyjęcia i wykazane w sprawie, było wynagrodzenie za korzystanie z działki powodów wyliczone według tej stawki. W tej więc tylko częściowo zarzut apelacji co do naruszenia art. 229 k.p.c. i art. 233§1 k.p.c. jest zasadny.

Sąd Apelacyjny uznaje też, że skuteczna był cesja wierzytelności dokonana w dniu 23 września 2013r. pomiędzy Kopalnią (...) S.A. w S. a (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w S.. Causą dla tej cesji było zwolnienie z odpowiedzialności cedenta z tytułu rękojmi za wady sprzedaży nieruchomości objętej aktem notarialnym Rep. A nr (...) Wierzytelność stanowiąca przedmiot cesji została wystarczająco zidentyfikowana. Cesja dotyczyła bowiem wszelkich roszczeń dotyczących działki (...) wynikających z naruszenia własności Kopalni (...) S.A. w S. i z posiadania osób trzecich w tym także wykonywanego w formie przejazdów, w czym mieściła się wierzytelność z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie czyli roszczenie dochodzone w pozwie. Stwierdzić jednak trzeba, że z odpisu księgi wieczystej nr (...) wynika, że Kopalnia (...) S.A. w S. stała się właścicielem w dniu 27 września 2012r. na podstawie umowy przeniesienia własności. Roszczenie z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie to roszczenie właścicielskie. Nie zostało wykazane by Kopalnia (...) S.A. w S. nabyła wskazaną wierzytelność za okres sprzed daty nabycia przez nią nieruchomości od poprzedniego właściciela. Nie mogła więc skutecznie przenieść na stronę powodową wierzytelności, która jej nie przysługiwała. Nie było więc żadnej podstawy do przyjęcia, że stronie powodowej przysługuje roszczenie za okres liczony od daty 6 maja 2011r. do dnia 26 września 2012r.

Biorąc to pod uwagę, należy przyjąć, że materiał zebrany w sprawie był wystarczający do wyliczenia wynagrodzenia miesięcznego z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości strony powodowej za okres od 27 września 2012r. do 22 września 2013r. według stawki 0,11 zł/miesiąc za 1 m² w tym:

- w odniesieniu do W. D. za okres od 27 września 2012r. do 27 stycznia 2013r. tj/ 122 dni czyli 4,07 miesiąca według iloczynu $4,07 \times 4147m^2 \times 0,11 \text{ zł} = 1856,61\text{zł}$ i

- w odniesieniu do P. od 28 stycznia 2013r. do 22 września 2013r. tj 236dni czyli 7,86 miesiąca według iloczynu: $7,86 \times 4147m^2 \times 0,11 \text{ zł} = 3585,50\text{zł}$. Nie było podstaw do przyjęcia solidarności obowiązku pozwanych albowiem przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej, deliktowej nie zostały wykazane. Zobowiązanie jest solidarne, jeżeli to wynika z ustawy lub z czynności prawnej tych podstaw strona powodowa nie wykazała.

Zasadnie strona powodowa natomiast podnosi, że w tej sprawie zachodziła tożsamość W. D. z W. D. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą PPHU (...). Tylko jeden W. D. jako osoba fizyczna posiada zdolność sądową (art. 64§1 k.p.c.). Jego przedsiębiorstwo nie jest jednostką organizacyjną o jakiej mowa w art. 64§1¹k.p.c. Stanowisko strony powodowej co do oznaczenia pozwanego zostało w tym względzie sprostowane. Biorąc więc pod uwagę, że w sprawie pozwany była tylko jednak osoba fizyczna, co było oczywiste dla wszystkich pozwanych, to Sąd Apelacyjny sprostował w tym przedmiocie zaskarżony wyrok na podstawie art. 350§1 i 3 k.p.c. poprzez wyeliminowanie z oznaczenia pozwanych: „D. W. (...) Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowemu w T.”.

Materialnoprawną podstawę uwzględnienia roszczenia stanowiły przepisy art. 224§2 k.c. i art. 225 k.c., 230k.c. oraz art. 352§2 k.c. Zgodnie z art. 352 § 1 k.c. posiadaczem służebności jest ten, kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności. Skoro do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy (art. 352 § 2 k.c.), to możliwość zastosowania przepisów art. 224 § 2 i art. 225 k.c. nie jest wyłączona (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 2014 r. II CSK 573/13 OSNC 2015/7-8/90, Biul.SN 2014/11/11). Roszczenie to jest niezależne od roszczenia negatoryjnego co jest ugruntowane w orzecznictwie. Posiadający koncesje i prowadzący wydobywanie pozwani nie mieli żadnej podstawy do uznania, że posiadają skuteczne względem właściciela prawo do korzystania z działki (...), o czym zresztą świadczy wystąpienie z pozwem o umożliwienie korzystania z tej nieruchomości na podstawie prawa górniczego. Nie zostały natomiast wykazane ani pogorszenie rzeczy ani też utrata pożytków zarówno co do faktu jak i wysokości. Nie zostały wykazane także przesłanki do zasądzenia odszkodowania. W tym zakresie zarzut apelacji nie jest zasadny.

Mając powyższe na uwadze Sąd drugiej instancji zmienił na podstawie art. 386§1 k.p.c. zaskarżony wyrok, zasądając od (...) Przedsiębiorstwa (...) - Handlowego Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. na rzecz strony powodowej kwotę 3.585,50 zł z ustawowymi odsetkami opóźnienia od dnia 2 lipca 2014 roku do dnia zapłaty i zasądając od W. D. na rzecz strony powodowej kwotę 1.856,61 zł z ustawowymi odsetkami opóźnienia od dnia 28 czerwca 2014 roku do dnia zapłaty. Podstawę orzeczenia o odsetkach stanowił art. 481 § 1 k.c i art. 455 k.c. Wezwanie do zapłaty stanowiło doręczenie odpisu pozwu, co nastąpiło odpowiednio w dniu 1 lipca 2014r. (k-91) i w dniu 27 czerwca 2014r. (k-8).

Dalej idącą apelację oddalono na podstawie art. 385 k.p.c. To nieznaczne uwzględnienie powództwa względem wartości całego dochodzonego na tamtym etapie roszczenia nie uzasadniało zmiany orzeczenia o kosztach procesu przed Sądem pierwszej instancji (przy uwzględnieniu dokonanego sprostowania). Zakres zaskarżenia apelacji i zakres uwzględnienia środka odwoławczego uzasadniał zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego na rzecz Kopalni (...) Sp. z o.o. we W. według zasady odpowiedzialności za wynik sprawy przy zastosowaniu § 2, §6 pkt 1 i §12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz.U. 2013r. poz. 490 ze zm.) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015r. poz. 1804). W odniesieniu natomiast do pozostałych pozwanych nastąpiło stosunkowe rozdzielenie kosztów na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. Koszty poniesione w tej części to 4190zł (opłata od apelacji 590 zł + 2x 1800zł wynagrodzenia pełnomocników na podstawie §2 , §6 pkt 5 i §12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r.). Strona powodowa jest w tej części wygrywającym w ok. 30%. Spółka (...) winna więc ponieść koszty w kwocie 1257zł (30% x 4190zł) a poniosła w kwocie 1800zł. Na jej rzecz zasądzono więc różnicę w kwocie 543zł. Zakres uwzględnienia apelacji w odniesieniu do W. D. uzasadniał zasądzenie od niego na rzecz strony powodowej stosunkowo zwrot kwoty 54,50zł.

SSA Zbigniew Ducki SSA Barbara Górczanowska SSA Sławomir Jamróg